

ARAŞTIRMA

Tıp fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları: Kesitsel bir çalışma

The gender roles attitudes of medicals students: A cross-sectional study

Ali Ercan Altınöz¹, Nagihan Günel², Şengül Tosun Altınöz³, Ferdi Köşger⁴, Altan Eşsizioğlu⁵

¹Dr. Öğr. Üyesi, ²Dr., ⁴Doç.Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Eskişehir, Türkiye

³Uzm. Dr., Eskişehir Yunus Emre Devlet Hastanesi, Psikiyatri Kliniği, Eskişehir, Türkiye

⁵Doç. Dr., Özel Terapi Tıp Merkezi, Antalya

ÖZET

Amaç: Toplumsal cinsiyet rolleri; geleneksel olarak kadınlar ve erkeklerle ilişkili olduğu kabul edilen rolleri ifade etmektedir. Ülkemizde üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmalarda, erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha geleneksel bakış açısına sahip oldukları gösterilmiştir. Bu çalışmada tıp öğrenimi gören üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi ve tıp eğitiminin bu tutumlara olan etkisinin araştırılması hedeflenmiştir. **Yöntem:** Bu araştırma, kesitsel nitelikte olup, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi (ESOGÜ) Tıp Fakültesi'nde tıp öğrenimi gören birinci ve altıncı sınıf öğrencileri ile yapılmıştır. Katılımcılara sosyodemografik form ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) uygulanmıştır. **Bulgular:** Birinci ve altıncı sınıflar arasında TCRTÖ ve alt ölçek puanları bakımından anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Katılımcılar cinsiyete göre ayrıldıktan sonra grupların TCRTÖ ve alt ölçeklerden aldıkları puanlar karşılaştırıldığında erkeklerde hiçbir ölçek puanı ortalaması bakımından 1. ve 6. sınıflar arasında fark yokken ($p>0,05$), kadınlarda 6 sınıf öğrenciler geleneksel cinsiyet rolü alt ölçeğinden 1. sınıf öğrencilere kıyasla anlamlı olarak daha yüksek puan almışlardır ($p=0,033$). **Sonuç:** Bu çalışma bildiğimiz kadarıyla ülkemizde tıp öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları araştıran literatürdeki ilk çalışmadır. Tıp eğitiminin içerik bakımından, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarına dönüştürücü bir katkı sağlayacak şekilde düzenlenmesi önerilir.

Anahtar Sözcükler: Cinsiyet eşitliği, toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet roller, tıp eğitimi

(*Klinik Psikiyatri* 2018;21:271-277)

DOI: 10.5505/kpd.2018.08860

SUMMARY

Objective: Gender roles; refers to the roles traditionally associated with women and men. In studies conducted to determine the attitudes of university students towards gender roles in our country, it has been shown in different studies that male students have a more traditional view of gender roles than female students. In this study, it was aimed to determine the attitudes of university students studying gender roles and to investigate the effect of medical education on these attitudes. **Method:** This study is cross-sectional and conducted with the first and sixth year students who are studying medicine at Eskişehir Osmangazi University (ESOGÜ) Faculty of Medicine. Sociodemographic form and Gender Roles Attitude Scale (TCRSS) were applied to participants. **Results:** There was a significant difference between the first and sixth grades in terms of total TCRSS score and subscale scores ($p>0,05$). There was no difference between the first and sixth grades ($p>0,05$) in terms of averages of the scale scores for males ($p>0,05$) when the scores of the groups were compared with the scores of the TCRSS and subscales after the participants had separated by sex. In the females, 6th-grade students had significantly higher traditional gender subscale scores ($p=0,033$). **Discussion:** This study is, to our knowledge, the first study in the literature investigating attitudes towards gender roles in medical students in our country. In terms of content, it is recommended that medical education be organized to provide a transformative contribution to the attitudes of students towards gender roles.

Key Words: Gender, gender roles, gender equality, medical education,

GİRİŞ

Cinsiyet, bireyin kadın ya da erkek olarak gösterdiği genetik, fizyolojik ve biyolojik özellikleri olarak tanımlanır. Toplumsal cinsiyet kavramı, kadının ve erkeğin sosyal olarak belirlenmiş kişisel özelliklerini, rol ve sorumluklarını ifade eder ve toplumsal cinsiyet rolleri; geleneksel olarak kadınlar ve erkeklerle ilişkili olduğu kabul edilen rolleri ifade etmektedir. Toplumsal cinsiyet, fiziksel farklılıkları ortaya koyan biyolojik cinsiyetten ayrı olarak, sosyokültürel temelli farkları temsil eder ve toplumun kadın ve erkek olmaya yüklediği anlamları, beklentileri içinde barındırır. Toplumsal cinsiyet, toplumsal olarak kurulmuş erillik ve dişilik kavramlarıyla bağlantılıdır ve bireyin biyolojik cinsiyetinin doğrudan bir sonucu olmayabilir. (1-3). Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar önemlidir çünkü ülkemizde kadın cinayeti failleri üzerinde yapılmış güncel bir araştırma, kadın cinayeti faillerinin kadına yönelik şiddet davranışı göstermemiş erkeklerden farkının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları olduğunu göstermiştir (4).

Gelişmiş ülkelerdeki lise ve üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları araştırılmış ve son yıllarda gençlerin geleneksel toplumsal cinsiyet rol tutumlarının azaldığı buda çeşitli etmenlerin etkili olduğu, özellikle devlet politikalarının, aile içi ilişkilerin, kadınların meslek sahibi olması ve bu alanda gelişme isteklerinin etkili olduğu belirlenmiştir (5).

Ülkemizde üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmalarda, erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha geleneksel bakış açısına sahip oldukları farklı çalışmalarda gösterilmiştir (6-9). Bu çalışmalar üniversite eğitiminde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların değiştirilmesinin hedeflenmesinin önemini vurgulamışlardır. Kimi kurumlarda üniversite eğitiminin cinsiyet eşitliği ilkesine dayalı bir şekilde sunulabilmesi için çalışmalar sürmektedir (10, 11).

Bildiğimiz kadarıyla ülkemizdeki tıp fakültelerinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların

araştırıldığı bir çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışmada tıp öğrenimi gören üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi hedeflenmiştir.

YÖNTEM

Bu araştırma, kesitsel nitelikte olup, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi (ESOGÜ) Tıp Fakültesi'nde tıp öğrenimi gören birinci ve altıncı sınıf öğrencileri ile yapılmıştır. ESOĞÜ Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim müfredatında toplumsal cinsiyet rolleri, ayrımcılık ya da cinsiyet eşitsizliği alanında ders bulunmamaktadır. Araştırmanın evrenini, 2017-2018 yılında, ESOĞÜ Tıp Fakültesi 1. ve 6. sınıfta öğrenimine devam eden öğrenciler oluşturmaktadır.

Gereçler

1.Sosyodemografik Veri Formu: Araştırmacılar tarafından katılımcılara ait sosyodemografik değişkenleri tanımlamak amacıyla geliştirilmiş 8 soruluk bir formdur. Yaş, cinsiyet, medeni durum, doğum yeri, anne ve babanın eğitim durumu, en uzun yaşanan şehir gibi veriler bu formla toplanmıştır.

2. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ): Bu ölçek, katılımcıların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek için tarafından Zeyneloğlu ve ark. tarafından hazırlanmış ve geçerlik güvenilirlik çalışması yapılmıştır (12). 38 maddeden oluşan bu 5'li likert şeklindeki ölçekte toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar 5 alanda değerlendirilmiştir.

I.Eşitlikçi Cinsiyet Rolü

II.Kadın Cinsiyet Rolü

III.Evlilikte Cinsiyet Rolü

IV.Geleneksel Cinsiyet Rolü

V.Erkek Cinsiyet Rolü

Bu ölçekten alınan yüksek puanlar, cinsiyet rollerine karşı daha eşitlikçi tutumları, düşük puanlar ise tutumlarının daha geleneksel olduğunu göstermektedir.

Prosedür

Anketler 1. sınıf öğrencileri tarafından önceden bilgi verilerek sözel onam alınmış 1. ve 6. sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Anketler tümüyle katılımcılar tarafından doldurulmuştur. Çalışma için Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar ve Etik Kurulu'ndan etik kurul onayı alınmıştır.

İstatistiksel Yöntem

Tanımlayıcı istatistik verileri sayısal değişkenler için ortalama, ve standard sapma veya çeyrekler arası aralık olarak verilmiştir. Gruplar kategorik sosyodemografik değişkenler bakımından ki-kare testiyle karşılaştırılmıştır. 1 ve 6. sınıf öğrencilerinin ölçek medyan değerleri arasındaki farkı hesaplamak için Mann Whitney U-Testi kullanılmıştır. İstatistiksel

analizler için IBM SPSS- 21 paket programı kullanılmıştır.

BULGULAR

ESOGÜ Tıp Fakültesinin 2017-2018 Öğretim yılı için 1. Sınıf mevcudu 287, 6. Sınıf mevcudu 154'tür. Çalışmaya katılmayı kabul eden 1. Sınıf öğrenci sayısı 155 (%54), 6.sınıf öğrenci sayısı 68 (%44)'dir. Gruplara ait sosyodemografik veriler Tablo 1'de sunulmuştur. Gruplar sosyodemografik veriler bakımından kıyaslandığında gruplar arasında yaş dışında istatistiksel anlamlı fark bulunmamaktadır (Tablo 1).

Grupların TCRTÖ ve alt ölçeklerine ilişkin puan ortalamaları ve medyanları Tablo 2'de gösterilmiştir. Gruplar arasında ne toplam TCRTÖ puanı ne de alt ölçek puanları bakımından anlamlı fark saptanmıştır (Tablo 2). Katılımcıların soru başına ortalama puanı 4,21 olarak belirlenmiştir.

Katılımcılar cinsiyete göre ayrıldıktan sonra grupların TCRTÖ ve alt ölçeklerden aldıkları puan

Tablo 1. Grupların Sosyodemografik Özellikleri

		Ortalama ± Standart Sapma Medyan (Q1 – Q3)		p
		1. Sınıf	6. Sınıf	
Yaş		18.68 ± 0.87	24.03 ± 0.83	<0.001
		19.00 (18.00 - 19.00)	24.00 (23.00 - 25.00)	
Cinsiyet		n (%)	n (%)	0.295*
	Kadın	87 (%56.1)	33 (%48.5)	
	Erkek	68 (%43.9)	35 (%51.5)	
Medeni Durum		n (%)	n (%)	0.092***
	Evli	0 (%0.0)	2 (%2.9)	
	Birlikte Yaşıyor	155 (%100.0)	66 (%97.1)	
Doğum Yeri		n (%)	n (%)	1.000**
	İl	127 (%81.9)	55 (%80.9)	
	İlçe & Köy	28 (%18.1)	13 (%19.1)	
En Uzun Yaşadığı Yer		n (%)	n (%)	0.307**
	İl	123 (%79.4)	49 (%72.1)	
	İlçe & Köy	32 (%20.6)	19 (%27.9)	
Anne Eğitimi	Okur-Yazar Değil	5 (%3.2)	4 (%5.9)	0.220*
	Okur Yazar	5 (%3.2)	0 (%0.0)	
	İlkokul Mezunu	35 (%22.6)	23 (%33.8)	
	Ortaokul Mezunu	13 (%8.4)	7 (%10.3)	
	Lise Mezunu	41 (%26.5)	16 (%23.5)	
	Üniversite Yüksekokul Mezunu	56 (%36.1)	18 (%26.5)	
Baba Eğitimi	Okur-Yazar Değil	0 (%0.0)	1 (%1.5)	0.223*
	İlkokul Mezunu	25 (%16.1)	13 (%19.1)	
	Ortaokul Mezunu	7 (%4.5)	3 (%4.4)	
	Lise Mezunu	28 (%18.1)	18 (%26.5)	
	Üniversite Yüksekokul Mezunu	95 (%61.3)	33 (%48.5)	

* Pearson Ki-Kare ** Yate's Ki-Kare *** Fisher Kesin (Exact) Ki -Kare

Tablo 2. Katılımcıların TCRTÖ toplam ve TRCTÖ alt ölçek puan medyanları

Tüm Çalışma Grubu	Ortalama ± Standart Sapma		p*
	Medyan (Q1 – Q3)		
	Okuduğu Sınıf		
	1.Sınıf	6. Sınıf	
Toplam Puan	159.44 ± 24.39 165.00 (146.00 - 177.00)	160.85 ± 21.64 163.50 (141.75 - 178.75)	0.835
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	35.50 ± 5.52 37.00 (32.00 - 40.00)	35.32 ± 4.69 36.00 (32.00 - 40.00)	0.675
Kadın Cinsiyet Rolü	30.99 ± 6.85 32.00 (28.00 - 36.00)	31.82 ± 6.26 32.00 (26.25 - 37.00)	0.578
Evlilikte Cinsiyet Rolü	36.46 ± 5.61 38.00 (34.00 - 40.00)	36.22 ± 4.12 37.00 (33.25 - 40.00)	0.532
Geleneksel Cinsiyet Rolü	30.86 ± 6.35 32.00 (27.00 - 35.00)	31.81 ± 6.60 32.00 (27.00 - 37.00)	0.346
Erkek Cinsiyet Rolü	25.62 ± 4.27 26.00 (23.00 - 29.00)	25.68 ± 3.82 26.00 (23.00 - 30.00)	0.824

* Mann Whitney U Testi

ortalamaları Tablo 3 'te sunulmuştur. Erkeklerde hiçbir ölçek puanı ortalaması bakımından 1. ve 6. sınıflar arasında fark yokken ($p>0.05$), kadınlarda 6. sınıf öğrenciler geleneksel cinsiyet rolü alt ölçeğinden 1. sınıf öğrencilere kıyasla anlamlı olarak daha yüksek puan almışlardır ($p=0.033$).

TARTIŞMA

Tıp Fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada, katılımcıların soru başına ortalama puanı 4,21 olarak saptanmıştır ve bu tıp fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının kısmen uygun olduğunu göstermektedir. Altıncı sınıf öğrencilerinin birinci sınıf öğrencilerinden anlamlı düzeyde yüksek puanlar almamış olmaları tıp eğitimi ile geçen altı yılın sonunda öğrencilerde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bir değişikliğin saptanmadığı anlamına gelmektedir. Bu durum, bir çok karıştırıcı değişkene rağmen tıp eğitimin toplumsal cinsiyet rollerine etkisinin yetersiz olmasıyla açıklanabilir. Bu durum örneklemimizi oluşturan ESOGÜ Tıp fakültesi için, öğretim müfredatında toplumsal cinsiyet rolleri, ayrımcılık ya da cinsiyet eşitsizliği alanında ders bulunmamasıyla açıklanabilir. Çalışmamızın sonuçları İnönü Üniversitesinde yapılan eğitimin; öğrencilerin cinsiyet rolü üzerine etkili olmadığını saptayan çalışmanın sonuçlarıyla uyumludur (13). Aylaz ve ark.'nın çalışmasında örneklem tek bir fakülteden seçilmemiş, tüm üniversite öğrencilerini kapsamıştır ve öğrencilerin

sınıflarının toplumsal cinsiyet rollerin ilişkin tutumu değiştiren bir faktör olmadığı ortaya konulmuştur. Benzer bir çalışma bir Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde yürütülmüş ve ilk sınıflarla son sınıflar arasında toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar bakımından anlamlı fark saptanmamıştır (14). Literatürdeki az sayıdaki çalışma, ülkemizde yetişkin eğitiminde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların değişiminin sağlanamadığını göstermektedir.

Her cinsiyet kendi içinde değerlendirildiğinde, erkeklerde her iki grup arasında fark saptanmazken kadınlarda geleneksel cinsiyet rollerinde anlamlı fark saptanmış olması 6. sınıftaki kadın öğrencilerin ertesi sene çalışma hayatına atılacak olmalarıyla ilişkili olabilir. Geleneksel cinsiyet rollerine göre kadın evin düzeninden sorumludur ve çalışması gerekmemektedir. Ertesi sene tıp hekimi olarak atanıp çalışma hayatına katılacak olan kadın intörnlerin geleneksel toplumun kadına biçtiği rollerle özdeşleşmesi açısından anlaşılabilir. Diğer yandan benzer etki erkeklerde görülmemiştir. Bu sonuçlar kadın doktorların daha fazla empati sergilemelerini ve hastalarla daha işbirlikçi, ortaklık kurma ilişkilerinin erkek doktorlardan daha etkili olduğunu gösteren diğer çalışmalardan elde edilen verilerle tutarlıdır (15,16).

Her iki cinsiyette de evlilikte cinsiyet rolü puanının yüksek çıktığı görülmektedir. Bu alanda "bir kadın erkek çocuk doğurursa daha değerlidir" ya da "Bir çatışma sırasında kadın eşiyile tartışmak yerine ses-

Tablo 3. Grupların TCRTÖ Puanlarının Cinsiyetlere göre Dağılımı

Sadece Kadın Grubu	Ortalama ± Standart Sapma		p*
	Medyan (Q1 – Q3)		
	Okuduğu Sınıf		
	1.Sınıf	6. Sınıf	
Toplam Puan	170.15 ± 13.65 173.00 (162.00 - 179.00)	173.58 ± 14.88 177.00 (166.50 - 186.00)	0.133
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	37.61 ± 3.26 39.00 (36.00 - 40.00)	37.73 ± 3.28 40.00 (36.50 - 40.00)	0.579
Kadın Cinsiyet Rolü	33.66 ± 4.58 34.00 (32.00 - 37.00)	35.06 ± 4.65 36.00 (32.00 - 39.50)	0.105
Evlilikte Cinsiyet Rolü	38.32 ± 2.64 40.00 (37.00 - 40.00)	38.55 ± 2.86 40.00 (38.00 - 40.00)	0.591
Geleneksel Cinsiyet Rolü	33.48 ± 4.31 33.00 (31.00 - 37.00)	35.12 ± 4.62 36.00 (32.00 - 40.00)	0.033**
Erkek Cinsiyet Rolü	27.08 ± 2.80 27.00 (25.00 - 30.00)	27.12 ± 2.94 27.00 (25.00 - 30.00)	0.843
Sadece Erkek Grubu			
Toplam Puan	145.74 ± 28.09 146.50 (125.25 - 167.00)	148.86 ± 20.23 147.00 (133.00 - 163.00)	0.715
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	32.81 ± 6.57 34.00 (30.00 - 37.00)	33.06 ± 4.73 33.00 (30.00 - 36.00)	0.735
Kadın Cinsiyet Rolü	27.59 ± 7.74 28.50 (23.00 - 33.00)	28.77 ± 6.09 28.00 (25.00 - 33.00)	0.762
Evlilikte Cinsiyet Rolü	34.07 ± 7.28 34.50 (31.25 - 38.00)	34.03 ± 3.95 34.00 (32.00 - 36.00)	0.804
Geleneksel Cinsiyet Rolü	27.51 ± 6.96 27.50 (23.00 - 33.00)	28.69 ± 6.72 29.00 (24.00 - 33.00)	0.546
Erkek Cinsiyet Rolü	27.08 ± 2.80 27.00 (25.00 - 30.00)	27.12 ± 2.94 27.00 (25.00 - 30.00)	0.843

TCRTÖ: Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Tutum Ölçeği * Mann Whitney U Testi

**: p<0.05

siz kalmayı tercih etmelidir" gibi evlik içi kadın erkek rolleri sorgulanmıştır. Cinsiyet rollerinin belirlenmesinde aile, akran, medya, okul, filmler, reklam filmleri gibi bir çok unsur söz konusudur.

Tenenbaum ve Leaper yaptığı bir meta analizde ailenin cinsiyet şemalarını çocuklara aktardıklarını belirtmiştir (17). Öte yandan Cunningham (2001) ebeveynlerin aile içi rollerinin genç erişkinin cinsiyete dayalı aile rollerini belirlemede etkili olduğunu vurgulamıştır (18). Kısacası evlilikte cinsiyet rollerinin her iki cinsiyette de yüksek çıkması ve eğitim ile değişmemesi, bu cinsiyet rollerinin belirlenmesinde ailenin önemli katkısını düşündürür. Bu sonuçlarla genç bireylere eğitim ile yapılan eşitlikçi müdahaleler kadar birey yetişirken aileye ve topluma yapılacak müdahalelerin de değerli olduğunu düşündürmektedir. Bu da toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların geliştirilebilmesi için eğitimin oldukça önemli olduğunu göstermektedir. Kadınların uğradığı ayrımcılık ve karşı karşıya kaldıkları cinsiyet eşitsizlikleri tüm alanlarda varlığını sürdürdüğü için

cinsiyet eşitliğini hedefleyen politikaların ve ölçüm araçlarının çok disiplinli olması gerektiği raporlanmıştır (19).

Yetişkin eğitiminde de cinsiyet eşitliği kavramı mutlaka yer bulmalıdır. Hekimlerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik farkındalığı sağlık hizmetlerinin sunumu açısından önemlidir. Tıp öğrencilerinin uzmanlık tercihlerindeki cinsiyet farklılıkları üzerine yapılmış bir derlemede, öğrencilerin gelecekteki belirlerken geleneksel cinsiyet rollerinin etkisinin olası olduğu üzerinde durulmuştur. Bu nedenle toplumda içsel bir değişim gerçekleşene dek yöneticilerin cinsiyet eşitliği ve toplumsal cinsiyet rolleri bakımından eğitim içeriğinde sorumluluk almaları gerektiği belirtilmiştir (20). İsveç'te tıp öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin düşüncelerini irdeleyen niteliksel bir araştırma da benzer şekilde eğitimcilerin, toplumsal cinsiyet hakkında basmakalıp fikirleri güçlendirmeyi engelleyebilmek için daha fazla toplumsal cinsiyet bilgisine sahip olmaları gerektiğini belirtmiştir (21). Toplumsal cinsiyet

duyarlılığı programına katılmış olan psikoloji öğrencilerinin cinsiyet duyarlılığı ve cinsiyet eşitliğine yönelik tutumlarda farklılaştıkları ve toplumsal cinsiyet eşitliği bakımından farkındalıklarının arttığı bilinmektedir (22). Toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalığın artırılabilmesi için eğitimin her düzeyde bu cinsiyet eşitliği kavramı vurgulanmalı ve kullanılan eğitim materyalleri cinsiyet eşitliği bakımından gözden geçirilmelidir.

Çalışmamızın birçok kısıtlılığı bulunmaktadır. İlk olarak değerlendirmelerin katılımcıların doldurduğu testlerle yapılmış olması ve ileri bir değerlendirme yapılmamış olması sayılabilir. Ayrıca çalışmaya katılım oranlarının yarıya yakın olması da bu örneklemin temsil gücü açısından bir dezavantajdır. Çalışmamızın kısıtlıklarından biri de tıp eğitiminin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum değişikliğine etkisini ölçerken kullanılan yöntemin birden çok karıştırıcı değişkene sahip olmasıdır. Örneğin çalışmaya yalnızca Eskişehir'de tıp eğitimi alan öğrencilerin çalışmaya alınabilmiştir ve bu bağlamda sonuçların genel üzerinde etkisi kısıtlıdır. Katılımcıların Eskişehir'de eğitim aldıkları süre boyunca Eskişehir'de yaşadıkları düşünüldüğünde, toplumsal cinsiyet rollerin ilişkin tutumlar bakımından Eskişehir'de yaşıyor olmak da önemli bir karıştırıcı değişkendir. Diğer yandan Eskişehir, Birleşmiş Milletler tarafından da kullanılan Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi çerçevesinde oluşturulan Yereller için Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksinde ülkemizde kadın ile erkek arasındaki eşitsizliklerin en az olduğu beşinci ildir (19). Bu bakımdan olumlu etkisi olması beklenen bu karıştırıcı değişkenin etkisinin sınırlı olduğu söylenebilir. Diğer yandan kitle iletişim araçlarının etkileri de başta olmak üzere bu sürece etki eden bir çok karıştırıcı değişkenin varlığından söz edilebilir.

Sonuç olarak bu çalışma bildiğimiz kadarıyla tıp fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını gösteren ilk çalışmadır. Ayrıca kısıtlılıklarına rağmen tıp eğitiminin bu tutumlara etkisini ortaya koyan tek çalışmadır. Tıp eğitiminin, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarına dönüştürücü bir katkı sağlamıyor olduğu anlaşılmıştır. Toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalığın artırılabilmesi için tıp

eğitimine cinsiyet eşitliği, ayrımcılık gibi derslerin eklenmesi faydalı olabilir.

Teşekkür

Bu çalışmanın verilerinin bir kısmı ESOĞÜ 1. Sınıf proje öğrencileri tarafından hazırlanmıştır. Çalışmanın veri toplama kısmında emeği geçen Ilgın Nilhan Manzak, Ahmet Buğra Bakırhan, Mehmethan Maraşlıoğlu, Mahir Karakaya, Celal Anıl Uğurlu, Serpil Özbey, Şirin Cemal Sahedova ve Sana Jabbari'ye verilerin istatistiksel analizi için Muzaffer Bilgin'e teşekkür ederiz.

Yazışma adresi: Dr. Öğr. Üyesi Ali Ercan Altınöz, Osmangazi Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Eskişehir
ercanaltinoz@hotmail.com

KAYNAKLAR

1. Dökmen ZY. Toplumsal cinsiyet: Sosyal psikolojik açıklamalar: Remzi Kitabevi; 2010.
2. World Health Organization. Gender and Health: Technical Paper. World Health Organization. 1998;12.
3. Kızılaslan İ, Diktaş İ. The Role of University Education in Changing the Gender Role Perceptions of Turkish ELT Student Teachers. *International Online Journal of Educational Sciences*. 2011;3:510-25.
4. Tosun Altınöz Ş, Altınöz AE, Utku Ç, Eşsizöglü A, Candansayar S. Femicide: psychosocial characteristics of the perpetrators in Turkey. *Int J Offender Ther Comp Criminol*. 2018;0306624X18763765.
5. Brooks C, Bolzendahl C. The transformation of US gender role attitudes: Cohort replacement, social-structural change, and ideological learning. *Soc Sci Res*. 2004;33:106-33.
6. Aydın M, Bekar E, Gören Ş, Sungur MA. Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2016;16:223-42.
7. Güvenç GB. Kız ve erkek üniversite öğrencilerinin aile içi etkileşime ilişkin algıları ile toplumsal cinsiyet rolüne ilişkin tutumları arasındaki ilişki. *Psikiyatri, Psikoloji ve Psikofarmakoloji Dergisi*. 1996;4:34-40.
8. Asili G. Relationship between gender and ego conditions of university students. Unpublished master thesis, Selcuk University, Konya. 2001.
9. Baykal S. Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp yargılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 1991;1:66-75.
10. Özaydınlık K. Toplumsal cinsiyet temelinde Türkiye'de kadın ve eğitim. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*. 2014;14:93-112.
11. Çelik A, Pasinlioğlu T, Tan G, Koyuncu H. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Eşitliği Tutumlarının Belirlenmesi. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*. 2013;21:181-6.
12. Zeyneloğlu S, Terzioğlu F. Development and psychometric properties gender roles attitude scale. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2011;40:409-20.
13. Aylaz R, Güneş G, Uzun Ö, Ünal S. Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolüne yönelik görüşleri. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*. 2014;23:183-9.
14. Karasu F, Göllüce A, Güvenç E, Çelik S. The Attitudes of the University Students' Regarding the Gender Roles. *SDÜ Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2017;8:21-7.
15. Cooper-Patrick L, Gallo JJ, Gonzales JJ, Vu HT, Powe NR, Nelson C, et al. Race, gender, and partnership in the patient-physician relationship. *JAMA*. 1999;282:583-9.
16. Lee M, Coulehan JL. Medical students' perceptions of racial diversity and gender equality. *Med Educ*. 2006;40:691-6.
17. Tenenbaum HR, Leaper C. Are parents' gender schemas related to their children's gender-related cognitions? A meta-analysis. *Dev Psychol*. 2002;38:615-30.
18. Mick C. The Influence of Parental Attitudes and Behaviors on Children's Attitudes Toward Gender and Household Labor in Early Adulthood. *Journal of Marriage and Family*. 2001;63:111-22.
19. Demirdirek H, Şener Ü. 81 İl İçin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi. *Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı*. 2014:30.
20. Alers M, van Leerdam L, Dielissen P, Lagro-Janssen A. Gendered specialities during medical education: a literature review. *Perspect Med Educ*. 2014;3:163-78.
21. Hamberg K, Johansson EE. Medical students' attitudes to gender issues in the role and career of physicians: a qualitative study conducted in Sweden. *Med Teach*. 2006;28:635-41.
22. Yoder JD, Fischer AR, Kahn AS, Groden J. Changes In Students' Explanations For Gender Differences After Taking A Psychology Of Women Class: More Constructionist And Less Essentialist. *Psychol Women Q*. 2007;31:415-25.